

Armeijamallin tuoma talouskasvu ja verotuotot

Luvuissa 1 – 3 lasketaan eri menetelmin varovainen arvio Vihreän miesliikkeen armeijamallin vaikutuksesta bruttokansantuotteeseen (BKT) ja budjettitasapainoon. Luvussa 4 todetaan, miten OECD-maista mitatut empiiriset luvut tarkoittaisivat Suomen mittakaavassa vieläkin suurempia hyötyjä, mikä selittynee mainittujen arvioiden varovaisuudella.

Tämä artikkeli ei käsittele palkka-armeijan kustannuksia paitsi että mainitsee ne yhteenvetoluvussa 5, jossa ne vähennetään vapautuneen työvoiman tuottamista lisätuloista.

1 Siilasmaan raportti

Risto Siilasmaan työryhmän puolustusministeriölle syksyllä 2010 mediakohun saattelemana tekemä raportti käytti VATTin Juha Honkatukian mallia arvioidessaan vaihtoehtojen vaikutuksia. Honkatukian mallissa armeijan lakkauttaminen tuottaisi noin 5 miljardia euroa vuodessa lisähyvinvointia, ellei puolustuskyvyn menettämistä lasketa.

Siilasmaan työryhmä ehdotti normaalin asevelvollisuuden lyhentämistä 4 kuukauteen tai sisäänoton puolittamista sekä lisäpanostusta puolustusministeriön menoihin, minkä nettovaikutus budjettiin olisi neutraali ja Suomen kokonaishyvinvointiin 0,9 miljardia positiivinen. Vertailukohtana oli armeijan lakkauttaminen, mikä samassa Honkatukian mallissa tuottaisi noin 5 miljardia euroa vuodessa lisähyvinvointia, ellei puolustuskyvyn menettämistä lasketa.

Mallin pohjalta jokaisen asevelvollisuuden **HTV-säästön** (henkilötyövuosia) on arvioitu tuovan noin **30 000 euron** veronkevennysvaran, mitä Honkatukia pitää oikeana suuruusluokkana. Kaikkiaan mallissa oli saatu kansantaloudelliseksi vaikutukseksi noin 130 000 euroa/HTV, mikä Vihreän miesliikkeen 15 600 HTV:n säästöllä tekisi **2 miljardia** euroa vuodessa suomalaisten lisähyvinvointia. Samalla Suomen maanpuolustuskyvyn arvioidaan paranevan huomattavasti paremman kertaamisen, tehtäviin valikoinnin, koulutuksen eriyttämisen ja varustelutason vuoksi.

Lähteitä:

Juha Honkatukia: *Puolustusvoimien kansantaloudelliset vaikutukset*, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Muistiot 11, marraskuu 2010.

http://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/muistiot_11.pdf

2 ETLAn tutkimus

Etlan tutkijoiden mallissa (2003) arvioitiin BKT:n lisääntyvän samassa suhteessa kuin työvoiman ja laskettiin tällä perusteella asevelvollisuuden implisiittinen kustannus. Tämä on sikäli perusteltua, että pääomamarkkinat eivät ole kansallisia. Etlan mallissa BKT:n kasvuosuus on siis

HTV-säästö / työvoima eli nykyluvulla 15600/2647000.

(Etlä käytti työvoiman sijaan työllisten määrää ja korjasi työttömyysprosentilla, jolloin tulos on sama).

Miesten keskipalkka on 1,11 * keskipalkka (ja miehet tekevät keskimäärin noin 25 – 30 % naisia enemmän työtunteja), mikä huomioiden luvut työn tarjonnan lisäys olisi 1,11*15600.

BKT:n kasvu olisi siis

$187,5 \text{ mrd} * 1,11 * 15600 / 2647000 = \mathbf{1,2 \text{ mrd euroa.}}$

Vuoden 2012 *veroaste* on Vattin arvion mukaan 43,5 %, vaalilupauksista päätellen myöhemmin vieläkin korkeampi. Julkisen sektorin lisätulot olisivat siis

$1,2 \text{ mrd} * 43,5 \% = 530 \text{ miljoonaa euroa vuodessa.}$

Koska BKT:n kasvaessa on tapana lisätä tulonsiirtoja reaalisesti yms., seuraavassa silti sovelletaan maltillisempaa efektiivistä lukua 35 - 40 % (ks. Liite 1).

Julkisen sektorin lisätulot 430 – 490 miljoonaa euroa vuodessa eli 27 500 – 31 000 euroa/HTV. Keskiarvo 29 419e otetaan malliin.

Lähteitä:

Etlan malli:

ALHO, KARI - KAITILA, VILLE - KOTILAINEN, MARKKU: *PUOLUSTUSMENOJEN KANSAINVÄLINEN VERTAILU*, 25.02.2003

<http://www.etla.fi/julkaisuhaku.php?type=details&id=875>

"vuonna 2012 veroaste olisi 43,5 prosenttia"

[vaalilupausten perusteella myöhemmin vielä korkeampi]

www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/muistiot_13.pdf

BKT 2010 180,3 mrd;

http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_kansantalous.html

BKT:n kasvu 4 % vuonna 2011 (siis yhteensä 187,5 mrd euroa 2011)

<http://www.etla.fi/index.php?did=877>

3 Laskenta pelkän palkkauskustannuksen osalta

Mikäli huomioidaan pelkät palkkauskustannukset, saadaan tulokseksi tiedoston Vimili_armeijalaskelma.xlsx sivun "HTV_veroarvo" mukaisesti. 3577 e/kk on yksityisellä sektorilla työskentelevien miesten säännöllisen työajan keskiansio 2009. 21,8 % työnantajamaksut tähän päälle, 21 % on keskimääräinen alv, ja palkkauskustannuksesta jää alv:n jälkeen 121,8 % palkasta, vuodessa on 12,5 kuukauden palkka.

Työttömyysasteella 8,7 % on veronkevennysvaraksi saatu **32 113 euroa/HTV**. Etlan mallin mukaisesti on ajateltu työuravuoden pitenevän HTV:n verran, vaikka monen opintoja asepalvelus lykkää pituuttaan enemmän.

4 Empiiriset toteutumat

Luvut 1 – 3 ovat teoreettisesti laskettuja lopputulemia.

Professori Panu Poutvaaran et al. tutkimusten mukaan asevelvollisuuden näkymätön hinta on 1 – 2 % BKT:sta.

http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2010/02/tutkija_asevelvollisuus_tulee_suomelle_kalliiksi_1461134.html

Mukana on teoreettisten laskelmien lisäksi myös empiirisiä tutkimuksia (<http://ftp.iza.org/dp4429.pdf>), siis havaintoja asevelvollisuudesta luopumisen todellisista lopputulemista. Niissä on pitkällä aikavälillä saatu vieläkin suurempia lukuja.

Tämä tarkoittaisi BKT:n kasvua

$187,5 * 1-2 \% = 1,9 - 3,8$ miljardia euroa vuodessa.

Luvussa 2 mainitulla 35 - 40 %:n alennetulla efektiivisellä veroasteella tämä tuottaisi

700 – 1500 miljoonaa euroa lisää verotuloja vuodessa, siis **42 000 – 96 000 euroa/HTV**. Loput 1,2 – 2,3 miljardia euroa vuodessa jäisi kansalaisten ja sijoittajien yksityiseksi hyödyksi.

5 Yhteenveto

Kokonaishyödyt Vihreän miesliikkeen malliin siirtymisestä olisivat siis

- nykyaikaisempi, paremmin varusteltu ja tehokkaampi armeija,
- periaatteellinen eettinen hyöty pakkotyön ja sen sukupuolisen sarron päättymisestä,
- noin 2 – 4 miljardia euroa lisätuloja vuodessa (mistä julkisen sektorin tasapaino paranisi sadoilla miljoonilla) ja
- hyöty siitä, että ihmiset pääsisivät itselleen mieluisampiin tehtäviin.

Neljäs kohta yllä kuvaa sitä, miten asepalveluksesta, siviilipalveluksesta tai totaali kieltäytymisestä eniten kärsivät saisivat aineetonta henkistä hyötyä siitä, että olisivat sen ajan muualla, esimerkiksi pidemmällä työuralla. Neljänten kohtaan kuuluu myös se hyöty, että tällöin armeijaan tulisi moni nainen, jolle asepalvelus sopisi mutta joka nyt viettää senkin ajan itselleen vähemmän mieluisassa työssä siksi, että varusmiespalveluksesta ei makseta kohtuullista korvausta.

Miljardiluokan taloudelliset nettolisätulot

HTV-säästön tuotto budjettiin olisi siis teoreettisten laskelmien mukaan noin 30 000 – 33 500 euroa/HTV/vuosi. Näissä ei yleensä ole huomioitu esim. suhteellista etua, työurien pitenevän vaikutusta työntekijän tuottavuuteen eikä sitä, että asepalvelus saattaa viedä opiskeluvuotia pituuttaan enemmän, joten luvut saattavat olla alakanttiin. Voihan jo yksin mainittu tuottavuuden kasvu olla samaa suuruusluokkaa kuin työvoiman lisääntymisen vaikutus.

Empiiristen havaintojen perusteella saadut luvut osuvat haarukkaan **40 000 – 100 000 €/HTV**.

Vihreän miesliikkeen armeijamalli tuottaisi siis luultavasti vähintään noin 500 miljoonan euron, empiiristen havaintojen perusteella 700 - 1500 miljoonan euron ylimääräisen budjettiylijäämän julkiselle sektorille miinus lisääntyneet puolustusmenot.

Julkisen sektorin ”voitto” armeijamallin muutoksesta lisääntyneistä puolustusmenoista huolimatta olisi teoreettisissa laskelmissa 1-3 **haarukassa 110 – 180 miljoonaa euroa**, luvun 4 empiirisiin havaintoihin perustuen **200 – 1100 miljoonaa euroa**, kun BKT:n kasvusta lasketaan 35 – 40 % päätyvän julkisen sektorin vahvistumiseen. Tämä osoittaa mallin numeroissa olevan huomattavasti pelivaraa, jos niin halutaan.

Jopa epäedullisimmalla Etlan laskentatavalla ja 25 %:n efektiivisellä veroasteella malli olisi budjettineutraali.

Tämän julkisen sektorin voiton lisäksi koituisi yksityistä taloudellista hyötyä kansantalouteen empiiristen havaintojen perusteella 1,1 – 2,3 miljardia euroa vuodessa (varusmiesten ja reserviläisten lisäpalkat ja –eläkkeet, yksityisen sektorin ja muun palkkoja ja voittoja ym.).

Menetetyn ajan hyvinvointihinta

Yli kaksi kolmesta nykymallin varusmiehestä jättäisi asepalveluksen suorittamatta Vihreän miesliikkeen mallissa, jossa pyrkijöistä vain 8000 kelpuutetaan. Jos tämä haluton enemmistö saisi 3 kuukaudesta normaalielämää keskimäärin enemmän nautintoa kuin 6 kuukaudesta asevelvollisuuspalvelusta, juuri heille yksi armeija-HTV vastaa yli puolta menetettyä elinvuotta verrattuna vapaaehtoiseen malliin. Menetetyn elinvuoden hintana käytetään Englannissa 50 000 euroa, jolloin säästö olisi yli

$15\,600 * 50\,000 * 0,5 = 390$ miljoonaa euroa/vuosi.

Kokonaishyöty uudistuksesta olisi tällöin enemmän kuin **2,3 – 4,2 miljardia euroa**.

6 Varauksia

Seuraavassa on tekijöitä, joita ei otettu huomioon mallissa. Pääsääntöisesti näiden tekijöiden huomioiminen parantaisi entisestään Vihreän miesliikkeen mallin kannattavuutta.

6.1 Työura voi pidentyä enemmänkin kuin HTV:n verran

+ Nykyisellään 6 – 12 kuukauden siviili- tai varusmiespalvelus katkaisee monelta opinnot siten, että se tuottaa 1 – 2 vuoden lyhenemän työuraan. Mikäli keskimääräiseksi lyhenemäksi oletetaan 1 vuosi, pitäisi HTV-tuotto kertoa noin luvulla 1,5.

6.2 Työuran piteneminen tuottaa ylimääräisen huippupalkkavuoden + lisätuottavuutta kaikille vanhoillekin vuosille

Työkokemuksen lisääntymisestä koituva osaamisen ja tuottavuuden kasvu voi olla yhteensä samaa suuruusluokkaa kuin työurien pitenemisen hyöty. Edellistä ei ole otettu huomioon teoreettisissa

laskelmissamme, mikä voi selittää näiden lukujen alhaisuuden verrattuna luvussa 4 mainittuihin empiirisiin tuloksiin.

+ Työuran piteneminen alkupäästä esimerkiksi vuodella vastaa sitä, että jokaisena työvuotena työntekijä on vuotta nuorempi (hyväkuntoisempi), huippupalkkavuoden perään tulee vieläkin korkeapalkkaisempi ylimääräinen vuosi ja sen jälkeisinä vuosina työntekijä on vuotta kokeneempi kuin nykytilanteessa. Siis jokaisena vanhana vuotena tuottavuus on suurempi ja lisäksi tulee yksi huippupalkkavuosi. Laskelmissa on jätetty nuo tuottavuusparannukset ja tuo huippupalkkaus pois ja käytetty miesten keskipalkkaa, jotta otettaisiin alaspäin varman päälle ja huomioitaisiin se, että nuo palkat pitäisi diskontata nykyhetkeen.

Esimerkki: Jos henkilön työura on vuodet 23-63 ja huippupalkka on 55-vuotiaana, niin ilman vuoden armeijaa työura ikävuosina 22-54 vastaa vanhoja vuosia 23-55 (sama työkokemus alla) paitsi että hän on vuotta nuorempi (työkykyisempi), työura ikävuosina 56-63 vastaa vanhoja vuosia 56-63 paitsi että hän on vuotta työkokeneempi, ja ikävuoden 55 palkka tulee siis ylimääräisenä ja on vuotta paremman työkokemuksen vuoksi keskimäärin aiempaa korkeampi. Muillakin ihmisillä tulee siis keskimäärin ylimääräinen huippupalkkavuosi sekä hieman lisää tuottavuutta (palkkaa) kaikille "vanhoillekin" työvuosille.

+ Mikä on koti-isän työn arvo? Onko opiskelija vastaavasti aiemmin työelämässä?

6.3 Suhteellinen etu – tehokkaampi työnjako

+ Vapaaehtoiseen armeijaan valikoituisivat useammin ne, joista on siellä erityisen paljon hyötyä suhteessa siihen, paljonko he voisivat ansaita muualla.

+ Armeijaan mentäisiin useimmin silloin, kun ei saataisi kunnollista työtä tai opiskelupaikkaa, eikä sinä vuonna, jona se eniten häiritsisi opintoja tai uraa.

+ Eri tehtävistä ei tarvitsisi tehdä "oikeudenmukaisesti" yhtä raskaita ja yhtä pitkiä, vaan koulutus ja palvelus voitaisiin sovittaa täydellisesti tehtävän mukaan.

+ Tehtävän ja suoriutumisen mukainen palkkaus auttaisi hyödyntämään siviilissä hankittua osaamista – voitaisiin rekrytoida oikeat henkilöt oikeisiin tehtäviin.

6.4 Muuta

+ Mm. ETLAn mallissa oletetaan BKT:n olevan suoraviivaisesti yhteydessä työvoiman määrään. Kansainvälisten pääomamarkkinoiden aikana tämä on perusteltu oletus.

+ Palkkasummamallissa oletettiin 21 %:n alv. Viennistä alv:tä ei makseta, mutta toisaalta kaikkien sektorien palkoista jokin osuus nostaa palkansaajien kulutusta ja siten verotuottoja (mukl. alv).

+ HTV-säästön voisi olettaa työllistyvän yksityiselle sektorille, koska väestön määrä ei muutu, lienehän realistista olettaa, että varusmiehet työllistyvät julkista sektoria saman verran kuin muut.

Jos kuitenkin osa näistä haluttaisiin palkata tuottamaan lisää julkisia palveluita, se olisi poliittinen valinta, joka tehtäisiin vain, jos sitä pidettäisiin vieläkin parempana kuin Vihreän miesliikkeen mallia. Siksi tätä muunnelmaa ei tule laskea tappioksi vaan mallin kuvaamaakin suuremmaksi eduksi.

Näin ollen voisi laskea esitettyä suurempiakin hyötyjä uudesta mallista, koska yksityisellä sektorilla palkat ja BKT-vaikutus ovat normaalia suuremmat, mutta tätä etua ei huomioitu useimmissa malleissa.

- Siviilipalvelusmiesten ja totaalikieltäytyjien hyödyt ja kustannukset on mallissa 2 malleja netottu nollassi, mallissa 3 positiiviseksi, ts. ilman tätä oletusta laskelman 3 edut olisivat vieläkin suurempia.

+ Eläke- ja työttömyysvakuutusmaksuista oletetaan osassa laskelmia vain 50 %:n hyödyttävän budjettitasapainoa, lopun menevän näiden henkilöiden eläkkeiden ja sosiaaliturvan paranemiseen.

Perustelu: köyhimmillä maksut korvaavat takuueläkettä/perusturvaa, joten 100 % hyödyttää budjettitasapainoa. Rikkaimmilla eläkkeistä (ja työttömyyskorvauksista) menee noin 50 %:n marginaalivero. Siinä välissä olevilta menee pienempi vero. Lisäksi muutenkaan maksut eivät täysin kanavoidu etuuksiin. Tästä painotetuksi keskiarvoksi on varovaisesti arvioitu 50 % julkisen sektorin saannoksi.

Liite 1: veroaste

Vuoden 2012 veroaste on Vattin arvion mukaan 43,5 %. Kaikki puolueet lupaavat pitkällä aikavälillä vieläkin korkeampaa. Pääomatuloverot ovat 1 % BKT:sta. Työnantajan sosiaaliturvamaksut ovat 11,5 % kansantulosta. Osuus BKT:sta on tietysti samaa luokkaa. ALV-tuotot ovat 8,5 % BKT:sta.

Jos BKT-lisäyksestä lasketaan menevän nettovientiin 20 % (nykyisestä BKT:sta menee 3 %), alv-tuotoista (8,5 % BKT:sta) vähennetään 17 % (1,4 % BKT:sta). Tällöin päädyttäisiin lukuun 42,1 %. Mikäli lisäyksen arvioidaan olevan muutenkin nykyistä BKT:tä hieman epäedullisempi julkiselle sektorille ja oletetaan lisäksi eläke- ym. menojen kasvavan pitkällä aikavälillä lisäpalkkojen vaikutuksesta (mikä tosin kompensoituu osittain muun sosiaaliturvan tarpeen vähenemisellä), turvallisempi luku efektiiviselle veroasteelle olisi 35 – 40 %.

Lähteitä:

Vuonna 2010:

Työnantajan sosiaaliturvamaksut 17 727 = 11,5 % kansantulosta. Osuus BKT:sta on tietysti samaa luokkaa.

http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=130_vtp_tau_103_fi&ti=Kansantulon+erittely+1975-2010&path=../Database/StatFin/kan/vtp/&lang=3&multilang=fi

Arvonlisäveron tuotto 14,6 mrd euroa 2011 (s. 27)

http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20110323Valtio32732/Valtiotalouden_kehukset_vuosille_2012-201532766.pdf

Työntekijän eläke- ja työttömyysvakuutusmaksu 3,27 mrd vuonna 2009.

http://tilastokeskus.fi/til/tvt/2009/tvt_2009_2011-02-18_kat_001_fi.html